Her gün bin kişi lenfoma tanısı alıyor

Lenfomanın, lenfatik sistemin kötü huylu bir hastalığı olduğun belirten Türk Hematoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Ahmet Muzaffer Demir, tüm dünyada bir milyondan fazla insanın lenfoma ile yaşamakta olduğunu ve her gün ortalama 1.000 kişinin lenfoma tanısı aldığını belirtti

KANSER Haftası nedeniyle açıklamalarda bulunan Prof. Dr. Demir, "Başlıca Hodgkin ve Hodgkin-dışı lenfoma olarak iki gruba ayrılan lenfomaların, 60'dan fazla alt tipi mevcut olup, her alt tipin klinik özellikleri ve tedavisi farklıdır. Ne yazık ki çoğu lenfoma hastası ilk tanı anında hastalık alt tipleri konusunda bilgi sahibi değildir. Lenfoma konusundaki bilgilerin büyük bir hızla geliştiği ve bu gelişmelerin tedaviye yansıması sonucu yeni ilaçların hastalık tedavisinde çığır açtığı günümüzde, lenfoma alt tipi konusunda farkındalık önem kazanmaktadır. Bu farkındalığın yaratılması ile en doğru tedavi, en doğru zamanda, en doğru hasta için uygulanacaktır. Örneğin bazı lenfoma tiplerinde yüksek doz tedaviler uygulanabileceği gibi, bazı tiplerde tanı konulduktan sonra hiç bir tedavi başlanmadan hastalar uzun yıllar sorunsuz olarak izlenmektedir. Lenfoma klinik olarak lenf bezelerinde büyüme ile kendini gösterir. Büyüyen lenf bezeleri boyunda, koltuk altında veya kasıkta elinize gelebilir. Hastalıklı lenf bezelerinde genellikle ağrı olmaz iken, zaman içinde büyüme ve çoğalma görülebilir. Lenfomanın diğer belirtileri arasında 38C'yi aşan ateş, son altı ayda yüzde 10'dan fazla kilo kaybı ve çamaşır veya çarşaf değiştirmeyi gerektirecek şiddette gece terlemesi yer almaktadır. Bu şikayetleri mevcut olan bireylerin doktorlarına başvurmaları önerilir" dedi.

Bazı lenfoma çeşitleri çok hızlı ve agresif bir karakter gösterirken, bazılarının da yıllarca süren sessiz ve yavaş bir seyir sergilediğini söyleyen Prof. Dr. Demir, "Yavaş seyir gösteren lenfomalar zaman içinde karakter değiştirebilir, daha hızlı bir klinik izleyebilir. Lenfoma tanısı esas olarak hastalıklı dokunun çıkartılması ve patolojik olarak incelenmesi ile konur. Kan tetkikleri veya görüntüleme yöntemleri lenfoma tanısını koyduramazlar fakat hastalığın karakteri hakkında detaylı bilgi verirler. Lenfoma tedavisi hastalık evresi ve risk belirlenerek planlanır. Tedavi planı yapılırken hastanın yaşı, performansı, ek hastalıklarının varlığı dikkate alınır. Lenfoma, modern kemoterapi, radyoterapi teknikleri ve kök hücre nakli sayesinde günümüzde tedavi edilebilir kanserler arasında sayılmaktadır. Yakın zamanda keşfedilen hedefe yönelik akıllı moleküllerin kullanımı ile lenfomalar daha az yan etki profili ile daha başarılı yönetilebilir hastalıklar haline gelmiştir. Lenfomaların bazı tiplerinde tam iyileşme sağlanması artık birincil tedavi hedefi haline gelmiştir" dedi.

Multipl myelom 60 yaş üstü daha sık görülüyor

Multipl myelomu, bağışıklık sisteminin önemli bir üyesi olan plazma hücrelerinin aşırı ve kontrolsüz çoğalması sonucu ortaya çıkan bir kemik iliği kanseri olarak tanımlayan Türk Hematoloji Derneği Genel Sekreteri Prof. Dr. Güner Hayri Özsan şu bilgileri paylaştı:

"Plazma hücreleri enfeksiyonlara sebep olan mikropların bağışıklık sistemi tarafından algılanmasını ve yok edilmesini sağlayacak olan antikorları üretir. Plazma hücreleri, çok değişik ve çeşitli antikorlar (immünglobulinler) üretip pek çok farklı enfeksiyona karşı savaşma imkanı sağlar. Multipl Myelom'da ise tek bir anormal plazma hücresi grubu baskın bir şekilde çoğalır ve bu geniş antikor yelpazesinin üretimi sekteye uğrar. Anormal plazma hücreleri tarafından paraprotein olarak adlandırılan faydalı bir işlevi olmayan tek bir antikor türü üretilir. Hem kemik iliğinde aşırı çoğalan anormal plazma hücreleri hem de bozuk antikor üretimine bağlı olarak hastalığın klinik belirti ve bulguları oluşur. Genellikle ileri yaşlarda ortaya çıkan Multipl Myelom günümüzde gelişen ve çeşitlenen yeni tedavi ilaçları ve yöntemleri ile her geçen gün daha başarılı bir şekilde tedavi edilebilmektedir. Son dönemde geliştirilen çeşitli yeni tedavi ilaçları ve yöntemleri ile Multipl Myelom'da genel sağ kalımda ciddi artış sağlanabilmiştir. Multipl Myelom'un ortalama görülme yaşı 66'dır. Yani hastalığı daha çok ileri yaşlı bireylerde saptıyoruz. Gençlerde görülme ihtimali ileri yaşlı bireylere göre çok daha düşük. Hastaların sadece yüzde 10'u 50 yaş altında tanı almakta. Batı toplumlarında sıklığının her yıl 100.000 kişide ortaya çıkan 4-5 yeni vaka olduğunu biliyoruz."

Multipl Myelomun bütün diğer kemik iliği kanserleri gibi tek bir hücre grubunun normal yaşam ölüm döngüsünü aşarak kontrolsüz çoğalması sonucu ortaya çıktığını belirten Prof. Dr. Özsan, "Bu kontrolsüz çoğalmaya hücrenin genetik yapısında meydana gelen değişiklikler sebep olabiliyor. Radyoaktif maddeler, bazı kimyasallar bu genetik bozulmayı tetikleyebiliyor. Suçlanan çeşitli faktörlere rağmen hastalığın net sebeplerini ne yazık ki bilemiyoruz. Son yıllarda özellikle geniş hasta gruplarının uzun süreli takipleri, bütün Multipl Myelom hastalarının, hastalık öncesi Önemi Belirlenemeyen Monoklonal Gamopati ve Sinsi Multipl Myelom olarak adlandırabileceğimiz Myelom öncülü klinik süreçlerden geçtiğini göstermiştir. Multipl Myelom'da kemik iliğinin anormal plazma hücreleri ile işgali normal kan yapımı fonksiyonunu bozabilir. Yine üretilen anormal antikorlar çeşitli organların fonksiyonlarını bozabilir. Kemik yapım yıkım döngüsü kemik yıkımı lehine değişebilir ve kandaki kalsiyum elementinin düzeylerinde artış görülebilir. Bu doğrultuda en sık görülen belirtiler ve bulgular anemi, halsizlik, yorgunluk, kemik ağrıları -özellikle bel ve sırt ağrısı şeklinde-, kemik kırıkları -özellikle omurga kemiklerinde-, böbrek fonksiyonlarında bozulma, enfeksiyon sıklığında artış, kilo kaybı, bulantı, kabızlık ve sık idrara çıkma olarak sıralanabilir. Multipl myelomun gerçek nedenleri bilinmemektedir. Doktorlar bir kişide multipl myelom oluşurken diğerinde neden oluşmadığını çoğu zaman açıklayamaz. Ancak biliyoruz ki multipl myelom bulaşıcı değildir. Bu hastalığı başka bir kişiden kapamazsınız." dedi.

Sırt ve belde kemik ağrıları ihmal edilmemeli

Multipl myelomun en sık görülen belirtilerinin genellikle sırt, bel ve kaburgalarda olan kemik ağrısı, kolay kemik kırıkları, halsiz ve çok yorgun hissetmek, sık enfeksiyon geçirme ve ateş, kilo kaybı, bulantı veya kabızlık, sık idrara çıkma olduğunu söyleyen Prof. Dr. Özsan, "Bu belirtiler çok sıklıkla kanser nedeniyle değildir. Bir enfeksiyon veya başka sağlık problemleri de bu semptomlara neden olabilir. Değerlendirmeyi bir doktorun yapması çok önemlidir. Özellikle ileri yaşlı, besinsel eksiklikler ile açıklanamayan kansızlığı bulunan, bel, sırt ve kemik ağrıları olan, böbrek yetmezliği ortaya çıkmış veya yine diğer sebeplerle açıklanamayan kalsiyum düzeyi yüksekliği durumunda Multipl Myelom akla gelmeli ve ileri tetkikler ile tanısal süreç başlatılmalıdır. Belli kan tetkikleri ile üretilen bozuk antikorların tespiti mümkün olabilmektedir. Yine kemik iliğinin mikroskobik değerlendirmesi artmış plazma hücrelerinin tespiti ile tanıyı netleştirebilmektedir. Tanı sürecinde olmazsa olmaz tetkikimiz kemik iliği incelemesidir. Myelom tedavisi için önceleri alışılagelmiş kemoterapi ilaçları kullanılır iken son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmış ve pek çok hedefe dönük yeni tedavi geliştirilmiştir. Geliştirilen bu yeni hedefe dönük tedaviler ile yanıt oranları ve sağ kalım süreleri belirgin olarak artmış ve uzamıştır. Yine uygun hastalarda, hastanın kendisinden alınan kök hücrelerinin desteği ile uygulanması mümkün olan yüksek doz kemoterapiler de sağ kalıma ciddi olumlu katkı sağlamaktadır" diye belirtti.

Ahmet Muzaffer Demir

Güner Hayri ÖZSAN

Tülin Tiraje CELKAN

Türk Hematoloji Derneği İkinci Başkanı Prof. Dr. Tülin Tiraje Celkan ise çocuklarda görülen kanserler hakkında bilgiler verdi. Kanserin, vucutta bir dokunun anormal sekilde cogalmasıyla ortaya cıkan, cıktıgı dokuyu harap eden ve ayrıca cevreye ve/ veya uzak dokulara da yayılabilen kotu huylu bir hastalık olduğunu, 0-17 yas arasında gorulen kanser turlerinin cocukluk cagı kanserleri diye tanımlandığını söyledi.

Çocuklarda görülen kanser turlerinin Losemi (kan kanseri), Lenfoma (beze kanseri), Beyin tumoru, Kemik tumoru, Bobrek tumoru (Wilms tumoru), Noroblastom (bobrekustu bezi tumoru), Sarkom (kas ve yumusak doku tumoru), Retinoblastom (gozun ısıga duyarlı tabakası olan retinada gorulen tumor), Germ hucreli tumor (ureme hucrelerinin vucutta baska bolgelere giderek olusturdugu tumor), Karaciger tumoru olduğunu belirten Prof. Dr. Celkan şöyle devam etti:

"Yetiskinlerde tumorler cocuklardan 100 kat daha sıktır ve gorulen tumor tipleri farklıdır. Ornegin meme, akciger kanserleri cocuklarda gorulmez. Cocuk tumorlerinde tedavi ile yüzde 60-70 oranında tam sifa elde edilmektedir. Cocuklarda kansere neyin sebep oldugu bilinmemektedir. Genetik ve cevresel faktorlerin birlikte etkili oldugu dusunulmektedir. Sigara icmek, cok yaglı beslenmek, obezite, zehirli kimyasallar ile calısmak gibi sebepler yetiskinlerde gorulen kanserlere zemin olusturabilir ama cocuklarda boyle bir neden pek yoktur. Gecirilen bazı, EBV ve HIV gibi virus enfeksiyonlarının, ısına maruz kalmanın bagısıklık sistemini cokerttigi ve kansere neden oldugu dusunulmektedir. Bazı genetik yatkınlıklar da tumor olusumuna sebep olabilir -Li-Fraumeni sendromu, Beckwith-Wiedemann sendromu gibi). Bocek ilacları, tarlalara sıkılan hormon tipi gubreler besinlere gecerek kanserojen etki yapabilir. Dunyada yılda 160.000 cocuk, Turkiye'de ise 3.000 kadar cocuk kanser tedavisi gormektedir. Kanser, cocuklarda yetiskinlere oranla cok daha nadirdir ama yine de enfeksiyonlar, kalp hastalıkları ve kazalardan sonra 4. en sık olum sebebidir. Cocuklarda kanser yetiskinlere oranla 100 kez daha az gorulur. Turkiye'de ve tum dunyada cocukluk cagında en sık gorulen hastalık losemidir. Ikinci sıklıkta yurdumuzda lenf bezi kanserleri (Hodgkin ve Hodgkin-dısı lenfoma) gorulur. Onu sırasıyla sinir sistemi tumorleri, noroblastom, Wilms tumoru ve yumusak doku sarkomu (rabdomiyosarkom) izler. Kemik, deri, goz ve karaciger tumorleri ise daha nadirdir."

Her kanser türü farklı belirtilerle ortaya çıkıyor

Kanserin tek bir ortak ozelligi olmadığını, her kanser turunun kendine ozgu belirtiler gosterdiğini söyleyen Prof. Dr. Celkan, "Kanserler karsımıza istahsızlık, kilo kaybı, beslenme bozuklugu veya ates gibi genel belirtiler ile cıkabilir. Ancak her kanser turunun kendine ozgu bulguları da vardır. Losemi dısındaki kanserlerin cogu vucutta belirli bir bolgede sislik ve kitle olusumu ile belirti verir. Ama ornegin beyin icindeki kitle dısarıdan gorulemez, boyle bir kitle cevresindeki dokulara bası yaparak siddetli agrı, bulantı, kusma, felclere neden olabilir. Bazı tumorler veya metastazları omurilige baskı yaparlar. Hastalarda sırt agrısı, idrarını ve dıskısını tutamama, kol ve bacaklarda uyusma, karıncalanma gibi his ve kuvvet kaybı gorulebilir. Kucuk bebeklerde gozde kedi gozu parlaması gibi bir beyazlık goz icinde gelisen bir tumorun belirtisidir. Goz cevresinde morluk, gozde one fırlama da tumor isareti olabilir. Ureme organlarından cıkan kotu huylu tumorler erken ergenlik belirtilerine yol acabilir. Devam eden karın agrısı karın ici kanserlerin belirtisi olabilir. Cocuklarda en sık rastlanan tur olan kan kanserleri, ates ve enfeksiyonla gelebilecegi gibi solukluk ve deri kanamaları, dalak ve karaciger buyumesine baglı karın sisligi ve bezelerde buyume ile karsımıza cıkabilir. Cocuklarda iki santimetreden buyuk bir lenf bezi varsa bunun nedeni kesinlikle arastırılmalıdır. Cocuklarda normalde boyun, kasık ve koltuk altında kucuk lenf dugumleri elle hissedilebilir. Ama losemiler, beze kanserleri ve bircok kanser metastaz yaparak lenf bezlerine yayılabilir. Kolda, bacakta, kalcada agrı ile birlikte buyuyen sislikler genellikle bir darbeye veya dusmeye atfedilir ve uzerinde durulmaz., oysa bu tip sislikler bir kemik tumorunun belirtisi olabilir. Cocukluk cagı kanserleri eriskin kanserlerinden farklıdır, hem tumor tipi hem de sagkalım acısından farklılık gosterir. En sık olarak ameliyat, kemoterapi, radyoterapi ve kök hücre nakli olmak üzere dort farklı tedavi turu vardır. Tedaviler bazen tek baslarına, bazen de birden fazla tedavi turu aynı anda uygulanır. Kanserin iyilesme durumu tumorun tipine, yaygınlık derecesine, bulundugu yere, metastaz varlığına, az veya cok olusuna ve cocugun uygulanan tedaviye verdigi yanıta baglıdır. Gunumuzde, verilen ilacların veya ısının yan etkileri ile de cok iyi savasılmaktadır ve kalıcı yan etkiler en aza indirilmektedir" dedi.

İHA